

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359030.06>

CZU: 347.468(478+498)

PERSONAL WARRANTIES. SURETYSHIP

GARANȚII PERSONALE. FIDEJUSIUNEA

DOROȘ Diana, studentă, Specialitatea: Drept

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Tel.: +37378889286, e-mail autor: dorosdiana188@gmail.com

Summary: Personal guarantees represent a person (guarantor) assumed in favor of a creditor in order to guarantee the satisfaction of the creditor's claim against a debtor (principal debtor). The surety is the obligation of the guarantor (guarantor) assumed for the benefit of a creditor in order to guarantee the obligation that the debtor owes to the creditor (secured obligation) and which appears and becomes due only if the secured obligation appears and becomes due. The surety has a double meaning, namely: the right of guarantee, which arises from the contract concluded in favor of the creditor and the obligation assumed by a person outside a legally binding relationship.

Key-words: *personal guarantees, civil Code, legal regulation, debtor, creditor.*

JEL Classification: K15

Introducere

Importanța. Subiectul garanțiilor personale, fidejusiunea este una actuală și importantă. Întreaga reglementare civilă vine să ajute omul în confruntările sale zilnice, iar garanțiile sunt o necesitate. Garanțiile personale sunt inevitabile, deoarece reprezintă un mijloc juridic, recunoscut direct de lege sau născute prin acordul de voință al părților raportului obligațional, prin a căror exercitare se asigură realizarea drepturilor de creanță. Scopul oricărei persoane care urmărește protejarea unui interes propriu, se concretizează în toate cazurile în manifestarea unei minime aparențe de diligență, pentru a evita posibila stare de insolvabilitate a acestuia. În acest sens, apreciem că garanția îndeplinește și acoperă rolul de asigurare împotriva insolvabilității debitorului, în scopul atenuării sau eliminării riscului pierderii unor bunuri din patrimoniul acestuia, fiind o măsură de asigurare a executării.

Obiectivele cercetării. În cadrul cercetării mi-am pus ca scop să identific părerile autorilor despre garanțiile personale, să stabilesc care sunt trăsăturile lor, ce reprezintă fidejusiunea, care este reglementarea juridică a acesteia în România și Republica Moldova. Totodată, unul din obiective este să identific trăsăturile, caracterele juridice, condițiile de validitate și efectele fidejusiunii.

Conținutul de Bază

Analiza surselor: pentru elaborarea articolului am cercetat atât surse din Republica Moldova, cât și pe cele din România și am identificat că:

Conform reglementărilor Române garanțiile personale reprezintă unei persoane (garant) asumată în favoarea unui creditor pentru a garanta satisfacerea creanței creditorului față de un debitor

(debitor principal). În dreptul civil printre garanțiile personale se numără: *fidejusiunea*, *scrisoarea de confort*, *garanția bancară*, *avalul titlurilor de valoare*. Scopul principal al funcției garanției constau în a proteja creditorul de riscul neexecutării de către debitor în general și de riscul insolvenței debitorului în special. Printre trăsăturile garanțiilor personale se enumeră:

-reprezintă o obligație asumată voluntar de către garant, fie prin contract cu creditorul (fidejusiunea), fie prin act unilateral emis în favoarea creditorului (garanție bancară, scrisoare de garanție, aval);

-garantul răspunde cu întregul său patrimoniu pentru obligația asumată, iar creditorul devine creditor devine chirografar al lui;

-garanția se acordă în favoarea creditorului și este un drept suprimantar al acestuia [1, p.567].

Conform Codului Civil al Republicii Moldova, *fidejusiunea* este obligația garantului (fidejursorul) asumată în folosul unui creditor cu scopul de a garanta obligația pe care debitorul o datorează creditorului (obligația garantată) și care apare și devine scadentă doar dacă apare și devine scadentă obligația garantată [2, art.1628]. Această garanție este contractul prin care o parte, fidejursorul, se obligă față de cealaltă parte, care are într-un alt raport obligațional calitatea de debitor, să execute, cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații, obligația debitorului dacă acestea din urmă nu o execută. De aceea, am putea reține faptul că fidejusiunea are o dublă semnificație și anume: drept de garanție, care se naște din contractul încheiat în favoarea creditorului și de obligație asumată de o persoană din afara unui raport juridic obligațional.

În literatura de specialitate, fidejusiunea poate fi:

- 1) Convențională, atunci când părțile stabilesc încheierea unui astfel de contract;
- 2) Legală, când încheierea contractului este impusă de lege;
- 3) Judiciară, atunci când este dispusă de către instanța de judecată.

Contractul de fidejusiunea are următoarele trăsături:

a) Reprezintă un contract accesoriu în raport cu obligația principală (dacă nu va fi valabilă obligația principală atunci nu va fi valabilă nici obligația de garanție. Prin intermediul ei se pot garanta atât obligații naturale, cât și cele viitoare). În codul civil, din caracterul accesoriu al obligației principale se desprinde că obligația fidejursorului apare și devine scadentă doar în măsură în care apare și devine scadentă obligația debitorului față de creditor. Obligația fidejursorului nu poate depăși obligația debitorului. Această regulă nu se aplică în cazul în care obligația debitorului este redusă sau stinsă: a) în cadrul unei proceduri de insolvență; b) în alt temei legal din cauza incapacității debitorului de a executa pe motiv de insolvență; sau c) în virtutea legii din cauza unui eveniment care afectează persoana debitorului. Convenția dintre creditor și debitor de a accelera scadența obligației garantate sau de a face obligația mai oneroasă prin modificarea condițiilor în care se datorează executarea ei, sau de a majora suma ei nu afectează obligația fidejursorului dacă acea convenție s-a încheiat după momentul asumării fidejusiunii [2, art. 1637].

b) Este un contract care se încheie în formă solemnă, ad validitatem. Solemnitatea nu se exprimă numai prin forma autentică, ci și printr-un înscris sub semnătură privată;

c) Poate fi după caz, un contract bilateral, alteori unilateral, uneori cu titlu gratuit, alteori cu titlu oneros [3, p.188].

Condiții de validitate: Fidejusiunea se supune regulilor generale de validitate a oricărui act juridic, precum și unor reguli speciale.

A. *Capacitatea de a contracta.* Sunt capabile de a lua parte la raporturi juridice, în calitate de fidejutor, persoanele fizice cu capacitate de exercițiu deplină și persoanele juridice legal constituite. Nu pot garanta persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, cu capacitate limitată sau restrânsă. În privința contractării fidejusiunii de către persoanele juridice, trebuie de ținut cont de principiul specialității capacității lor de exercițiu. În afară de regulile generale privind capacitatea, legea stabilește cerințe speciale referitor la persoana fidejutorului. Astfel, debitorul obligat să furnizeze o fidejusiune trebuie să propună o persoană fizică cu domiciliu sau reședință în Republica Moldova sau o persoană juridică înregistrată în Republica Moldova, care să dispună de bunuri suficiente pentru a garanta obligația. În cazul în care persoana propusă nu este acceptată, debitorul trebuie să propună o altă persoană.

B. *Consimțământul.* Ca orice alt contract, fidejusiunea ia naștere prin manifestare de voință a părților – fidejutorul și creditorul – care trebuie să fie persoane cu discernământ. Voința trebuie să fie exprimată cu intenția de a produce efecte juridice, și nu trebuie să fie viciată. Din caracterul solemn al contractului reiese că consimțământul trebuie să fie manifestat expres. Chiar dacă fidejusiunea este legală sau judecătorească, acest lucru nu afectează caracterul ei contractual. Într-adevăr, legea sau instanța poate impune doar furnizarea unei fidejusiuni. Raportul de fidejusiune, însă, ia naștere prin consimțământul părților manifestat în contract.

C. *Obiectul.* Obiectul contractului de fidejusiune este prestația comisă de fidejutor creditorului, în cazul în care debitorul principal nu-și execută obligația, prestație care, potrivit principiului accesorialității, urmează soarta obligației principale. Obligația fidejutorului de a garanta executarea obligației de către debitor nu înseamnă că fidejutorul se angajează să efectueze anume acea prestație la care s-a obligat debitorul. Se poate întâmpla ca fidejutorul să nu fie în stare să efectueze o asemenea prestație. De aceea, de regulă, fidejutorul este obligat să achite o sumă de bani echivalentă datoriei principale și accesoriilor ei. Trebuie de menținut că, în practică, fidejusiunea se utilizează mai des pentru garantarea obligațiilor pecuniare.

D. *Cauza fidejusiunii* este obiectivul urmărit la încheierea actului juridic civil, acel interes pe care părțile caută să-l satisfacă. Cauza trebuie să existe, să fie reală, licită și morală.

E. *Forma.* Legea cere forma scrisă pentru contractul de fidejusiune, ca o condiție de valabilitate a lui [4, p. 474].

Efectele fidejusiunii:

I. Efectele între creditor și fidejutor. (Acest efecte trebuiesc privite prin prisma beneficiului de discuțiune și al celui de diviziune. Spre deosebire de obligația solidară, în cazul fidejusiunii există o ordine de urmărire, care este lăsată la atitudinea fidejutorului. Pentru a invoca beneficiul de discuțiune, fidejutorul trebuie să prezinte anumite dovezi: el trebuie să indice creditorului bunurile urmăribile ale debitorului principal și să avanseze creditorului cheltuielile necesare pentru urmărirea acestor bunuri);

II. Efectele privitoare la raportul dintre fidejutor și debitor. (Odată ce fidejutorul a plătit datoria, el se subrogă în drepturile creditorului plătit. De asemenea, fidejutorul are un drept de regres împotriva debitorului principal atunci când s-a obligat cu acordul acestuia din urmă);

III. Efectele privind raportul dintre fidejutori. (În acest caz, dacă un fidejutor a plătit fără a invoca beneficiul de diviziune, are drept de regres împotriva celorlalți fidejutori, pentru partea fiecăruia. În cazul în care unul dintre fidejutori va fi insolubil, atunci partea ce revine acestuia se divide proporțional între ceilalți fidejutori și cel care a plătit [5, p.302].

Dreptul fidejutorului de a invoca excepțiile debitorului. În raport cu creditorul, fidejutorul poate invoca orice excepție a debitorului cu privire la obligația garantată, chiar dacă excepția nu mai este disponibilă debitorului din cauza acțiunii sau inacțiunii debitorului care a avut loc după asumarea fidejusiunii. Fidejutorul are dreptul să refuze executarea obligației de garanție: a) dacă, în temeiul legii, debitorul are dreptul de a revoca contractul încheiat cu creditorul și termenul de revocare nu a expirat; b) dacă debitorul are dreptul de a suspenda executarea obligației corelative; c) dacă debitorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual dintre debitor și creditor pentru neexecutare. Fidejutorul nu poate invoca lipsa discernământului deplin sau lipsa capacității juridice necesare a debitorului persoană fizică sau persoană juridică ori inexistența debitorului persoană juridică dacă aceste împrejurări erau cunoscute fidejutorului la momentul asumării fidejusiunii. Atât timp cât nu s-a prescris extintiv acțiunea debitorului de declarare a nulității relative a contractului sau a altui act juridic din care rezultă obligația garantată pe un alt temei decât cel menționat la alin. (3), deși debitorul nu a înaintat acțiunea, fidejutorul are dreptul să suspende executarea [2, art. 1638].

Limitele garanției. Garanția acoperă, în limitele sumei maxime a acesteia, dacă s-a stipulat, nu numai obligația garantată principală, dar și obligațiile accesorii ei, pe care debitorul le datorează creditorului, cum ar fi dobânzile, dobânzile de întârziere, penalitățile și cheltuielile rezonabile de urmărire extrajudiciară a obligațiilor menționate în prezentul alineat. Cheltuielile de judecată și de executare silită împotriva debitorului sînt acoperite, cu condiția că fidejutorul a fost informat despre intenția creditorului de a iniția aceste proceduri cu un termen de preaviz suficient pentru a permite fidejutorului să evite aceste cheltuieli. Garanția globală acoperă doar obligațiile rezultate din contractele încheiate între debitor și creditor [2, art.1639].

Obligația solidară a fidejutorului. Cu excepția cazului în care s-a stipulat altfel, obligația debitorului și a fidejutorului este solidară și, în consecință, creditorul poate pretinde executarea solidară de la debitor sau, în limitele garanției, de la fidejutor [2, art.1641].

Obligația creditorului de a notifica. Creditorul este obligat să notifice fidejutorul fără întârziere nejustificată despre neexecutarea obligației garantate sau incapacitatea de plată a debitorului, precum și despre prelungirea scadenței. Această notificare trebuie să includă informații cu privire la sumele garantate ale obligației principale, dobînda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data notificării. Nu este necesară efectuarea unei notificări suplimentare privind o nouă neexecutare înainte de expirarea unui termen de 3 luni de la notificarea anterioară. Notificarea nu este necesară dacă neexecutarea se referă doar la obligațiile accesorii ale debitorului, cu excepția cazului în care suma totală a tuturor obligațiilor garantate neexecutate a ajuns la cuantumul de 5% din suma rămasă a obligației garantate. În cazul unei garanții globale, creditorul, de asemenea, are obligația de a notifica fidejutorul despre orice majorare convenită: a) atunci cînd acea majorare, începînd cu data constituirii garanției, ajunge la 20% din suma garantată la acea dată; și b) atunci cînd suma garantată este majorată cu 20% comparativ cu cuantumul garantat la data la care au fost sau trebuiau să fi oferite ultima dată informații conform prezentului alineat. În cazul în care creditorul omite sau întârzie să dea notificarea cerută în prezentul articol, drepturile creditorului față de fidejutor sînt reduse în măsura necesară pentru a evita suportarea de către acesta a unui prejudiciu din cauza omisiunii sau întârzierii [2, art.1642].

Cererea fidejutorului de a fi eliberat. Fidejutorul care a oferit o garanție la cererea debitorului sau cu consimțămîntul expres ori prezumat al debitorului poate cere debitorului să determine eliberarea sa: a) dacă debitorul nu a executat obligația garantată la scadență; b) dacă

debitorul este în incapacitate de plată sau a suferit o diminuare substanțială a patrimoniului; sau c) dacă creditorul a inițiat o acțiune pe temeiul fidejusiunii împotriva fidejursorului. Eliberarea se consideră acordată și prin acordarea unei garanții adecvate. Fidejursorul nu poate fi eliberat de fidejusiune fără ca creditorul să renunțe expres la ea [2, art. 1646].

1. Fidejusiunea se stinge în mod indirect, ca urmare a stingerii obligației principale, conform principiului *accessorium sequitur*. Nu se stinge fidejusiunea când plata a fost făcută nu de către un debitor, ci de către un terț care se subrogă în drepturile creditorului plătit. În cazul dării în plată, fidejusiunea se stinge chiar dacă ulterior creditorul este evins de acel lucru. Novația stinge fidejusiunea, deoarece vechiul angajament la care era alipită obligația fidejursorului, se stinge odată cu aceasta. Prescripția stinge fidejusiunea, căci prescriindu-se acțiunea principală se prescrie și acțiunea pe care creditorul o avea în contra fidejursorului.

2. Fidejusiunea se stinge și în mod indirect, independent de soarta obligației principale, aplicându-se modurile generale de stingere a obligațiilor, cum sunt:

-remiterea de fidejusiune;

-confuziunea intervenită între patrimoniul creditorului și cel al fidejursorului. Confuziunea dintre patrimoniul debitorului principal și cel al fidejursorului, nu stinge fidejusiunea;

-compensația opusă de fidejursor creditorului [6, p. 589].

Concluzii și recomandări

Garanțiile personale sunt constituite de către o persoană din afara unui raport juridic obligațional. Acesta intervine pentru ai garanta creditorului eventuala neexecutare a obligației de către debitorul său. Practiv, am putea aprecia faptul că această intervenție este făcută și în interesul debitorului.

Fidejusiunea este o garanție personală și constă în angajamentul pe care și-l ia o persoană (fidejursor) față de creditor de a executa obligația debitorului principal în cazul în care acesta nu o va executa. Creditorul are astfel certitudinea că, dacă nu va putea recupera creanța de la debitor, se va putea îndrepta către bunurile și patrimoniul fidejursorului, persoana care a garantat pentru datornic.

Practica judiciară a făcut numeroase aplicații ale fidejusiunii. Astfel, s-a decis că cel care a garantat un gestionar, răspunde de pagubele provocate de acesta în limitele garanției și că, în cazul în care suma constituită garanție depășește valoarea despăgubirilor, garantul răspunde și pentru dobânzile legale, fără ca totalul să poată depăși cuantumul garanției. Tot în practica judiciară, s-a statuat că răspunderea garanțiilor pentru plata despăgubirii, datorată eventual de o persoană în activitatea sa gestionară, încetează odată cu funcția acesteia și nu poate fi extinsă la o perioadă de timp în care, după primirea unei gestiuni în altă parte, persoana în cauză revine la locul inițial de lucru, ca gestionar [6, p.591].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Baieș S., Mițu G., Cazac O., Cebotari V., Brumă S., Robu O., Crețu I., Tabuncic T., Cara A., „*Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*”, Ed. Tipografia Centrală, Chișinău 2016, p. 752
2. *CODUL CIVIL AL REPUBLICII MOLDOVA* Publicat : 22-06-2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86 art. 2671
3. Stoica A., Beleniuc V., „*Manual de drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Note de curs. Teste-grilă*”, Ed. Universul Juridic, București 2019, p 366
4. Baieș S., Băieșu A., Cebotari V., Crețu I., Volcinschi V., „*Drept civil. Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*” Vol. II, Ed. Tipografia Centrală, Chișinău 2005, p 528
5. Stoica A., „*Drept civil. Obligațiile*”, Ed. Pro Universitaria, București 2014, p. 344

6. Adam I., „Drept civil. Teoria generală a obligațiilor”, Ed. ALL BECK, București 2004, p. 680

Coordonator științific: GÎSCA Veronica, dr., conf. univ,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
tel. +37369351466, e-mail: veronicagisca1911@gmail.com